

Beste Ira, Marije, Ger, Mireille en Tiziano, beste collega's en vrienden,

Toen Mireille me het goede nieuws bracht, was ik totaal overdonderd en sprakeloos. Maar sprakeloosheid is uiteindelijk geen wenselijke eigenschap voor vertalers en daarom, en ook omdat ik wist, hoe zenuwachtig ik nu zou zijn, heb ik mijn dankwoord opgeschreven.

Allereerst wil ik graag Tiziano Perez en de jury bedanken: Katharina Borchardt, Lut Missinne en Ira Wilhelm.

Ik voel mij zeer vereerd en geweldig gewaardeerd door de toekenning van de Else Otten-Übersetzerpreis, die ik niet anders dan met ongeloovige verwondering kan aanvaarden. Ik ben buitengewoon gelukkig dat ik de prijs voor de vertaling van het boek van Ger Groot heb mogen ontvangen, waardoor een prachtig boek en zijn auteur opnieuw de aandacht en erkenning krijgen die zij verdienen.

Mijn dank gaat ook uit naar het Nederlands Letterenfonds. Een instelling waarmee ik mij zeer verbonden voel en die de ondersteunende constante is in mijn leven als vertaler. Jullie zijn allemaal een bron van inspiratie en een voorbeeld voor mij in jullie activiteiten en jullie bevoegenheid voor boeken.

Ik wil hier in het bijzonder Mireille Berman bedanken voor haar niet aflatende inzet voor non-fictie vertalingen. Dank je Mireille, voor je deskundigheid, je wijze oordeel, je humor en je voortdurende aanmoediging.

Met de allergrootste waardering denk ik ook aan het team van het Vertalershuis. Marije de Bie, Machteld de Vries, Henk Ibelings en natuurlijk Peter Bergsma. Beste mensen, jullie zijn er altijd in geslaagd om mij me thuis te laten voelen in Amsterdam. En zodra het virus en de verbouwing het toelaten, sta ik weer op de stoep.

Men zegt dat vertalen en eenzame bezigheid is. Maar juist door het vertalen heb ik zoveel aardige mensen ontmoet dat ik dit oordeel niet kan delen. Auteurs tussen 23 en 85 jaar, collega's van Spanje tot Armenië, redacteurs en vele mensen uit het boekenvak, die ik niet meer wil missen.

Marlene Müller-Haas is er een van hen, ze begeleidde mijn eerste prille schreden op het vertalerspad, zij hielp mij over menige professionele hobbel en leerde mij ontzettend veel. Zonder haar was ik waarschijnlijk nooit vertaler geworden en was ik het zeker niet gebleven. Ik ben haar daar altijd dankbaar voor.

In mijn worsteling met taal heb ik al die jaren ook een grote steun gehad aan mijn dierbare vriendin Lily Sparnaay, die in de loop der jaren een meester is geworden in het uitleggen van de Nederlandse context van woorden en uitdrukkingen.

Mijn man Horst hier te bedanken lijkt een beetje vreemd. Omdat hij in de kamer hiernaast zit en ik hem ook zonder microfoon kan bereiken. Maar hij hoort ook in dit rijtje thuis.

Dank je Horst, dat je in een Huiself transformeert, die zo uit een verhaal van Harry Potter lijkt weggeplukt, als ik tussen mijn boeken wegzak, en dank je voor je tekstredactie zonder mededogen.

Ger Groot zei in een kort interview, dat je nog steeds op YouTube kan zien, dat de belangrijkste dingen in zijn leven bepaald zijn door toeval. In het mijne ook. Als ik terugkijk probeer ik soms samenhang of betekenis te zien in mijn professionele leven tot nu toe, maar in feite is veel gewoon toeval of puur geluk.

Mijn werkzame leven begon in de boekhandel en boekhandelaar was ik met plezier. De studie kunstgeschiedenis die volgde deed ik met grote

interesse en kunsthistorica ben ik nog steeds. Maar uiteindelijk bleek mijn hart pas echt in vertalen te zitten.

Nadat ik tijdens mijn studie 5 jaar lang overal in Europa naar schilderijen van Rembrandt had zitten kijken, kwam ik op het idee om de taal van de grote meester te leren, zonder enig vermoeden wat daarvan terecht zou komen en zonder ambitie om er een beroep van te maken.

Toevallig was een bevriende auteur – Jos Kessels – op dat moment op zoek naar een vertaler voor zijn boek. En een groep Duitse filosofieliefhebbers wilde weleens weten wat deze Nederlander eigenlijk uitvoerde met zijn rare filosofische groeps gesprekken. En ik stond er toevallig tussen. Zo kwam ik aan mijn eerste vertaling, *Socrates op de markt*. Als Jos had geweten hoeveel vragen ik hem zou stellen over zijn boek, had hij misschien iemand anders gezocht voor de klus.

Wat mij bij het vertalen verraste, was de zee aan mogelijkheden die zich tussen de regels manifesteerde. Of om het simpeler te zeggen: de hoeveelheid keuzes die je moet maken bij het vertalen. Dat is steeds weer een grote uitdaging. Zeker voor iemand als ik, die in de pizzeria graag tris di pasta bestelt, het fameuze Italiaanse gerecht met drie verschillende soorten pasta. Zo hoef ik niet te kiezen.

Vertalen dwingt de vertaler om bewust de comfortzone van zijn of haar eigen taalgebruik en manier van denken te verlaten, of in ieder geval de grenzen daarvan op te zoeken. Het vereist dat je je eigen gewoonten ter discussie stelt en dat je de stijl en de gedachtegang van de auteur tracht te begrijpen. Om vervolgens in jezelf de middelen te vinden om schrijvers' stijl en denken recht te doen.

Het vertalen van non-fictie zorgt er ook voor, dat ik de comfortzone van mijn eigen kennis verlaat en dingen te weten kom, waarvan ik het bestaan niet eens vermoedde, laat staan, dat ik er meer over aan de weet zou willen komen.

Als ik niet vertaald had, zou ik vandaag zeker niet weten waar het McBurney-punt ligt of hoeveel mensen er nodig waren om een blaassteenoperatie uit te voeren in de 17e eeuw (er zijn er 5 nodig, 4 om de patiënt vast te houden en 1 om hem te opereren). Ik zou niet precies weten waar Ingoesjetië ligt of waar de amygdala zit. Ik zou het Droste-effect niet kennen. En ik wist veel minder over de onzekerheidsrelatie van Heisenberg. Ik zou in het duister verkeren over de scheppingsmythen van de Chuckchi, het belang van de Chinese huwelijksmarkten en de moordmethoden waarmee de Ottomaanse heersers zich ontdeden van hun concurrerende verwanten. Ik zou onbekend zijn met de betekenis van toonhoogte voor het gezang van zangvogels, en met de betekenis van stilte voor het werk van Luigi Nono.

Je kunt zeker leven zonder al deze kennis, maar het maakt het leven leuker, spannender, avontuurlijker zelfs

Arbeidsvoorwaarden voor vertalers zijn vaak best moeilijk. Altijd klagen we maar over te weinig, of juist teveel werk. En we vinden dat we onderbetaald worden. Wij zijn nederige wezens, die over hun schrijftafel gebogen in het spaarzame licht van hun bureaulamp hun noeste arbeid verrichten. Maar er is één ding dat we niet zouden willen missen, en dat zijn... goede boeken

Daarom ben ik ook zo blij, dat Nina Krause en de uitgeverij DTV mij de vertaling van Ger Groot's boek hebben toevertrouwd. Nina, heb dank voor de inspirerende en prettige samenwerking en voor je tactvolle redactie en niet in de laatste plaats, voor je geduld.

Last but not least, gaat mijn allergrootste dank uit naar Ger Groot. Zonder auteur geen vertaler.

Het boek van Ger Groot is een buitenkansje voor iedere vertaler.

Zelf was ik vanaf het allereerste begin enthousiast over het boek. Het geeft een diep inzicht in de filosofische en culturele geschiedenis van het moderne Europa vanaf de 16e eeuw.

„Wat en wie is de mens? Wat maken wij van onszelf en wat zal ons overkomen?“ Deze antropologische vragen, die Ger Groot in zijn boek onderzoekt, zijn sinds het begin van de moderne tijd op een geheel nieuwe wijze in het centrum van de filosofie en de cultuurgeschiedenis komen te staan. Ger Groot beschrijft de afgelopen vierhonderd jaar als een permanente poging om de leegte die de religie heeft achtergelaten op te vullen met onze eigen kracht, de kracht van de autonome rede. Het boek volgt het kronkelige pad dat de menselijke geest tot op de dag van vandaag heeft afgelegd. Maar of die de verlangde bestemming ooit zal bereiken is een open vraag. Het boek eindigt dan ook met de even hoopvolle als bange opmerking van Sigmund Freud: "Wie kan de definitieve uitkomst voorzien?"

Een spannende uitdaging voor mij was de bijzondere manier waarop het boek is vorm gegeven. Met een zekere durf, een fijn gevoel voor humor en een vleugje anarchie legt Ger Groot onconventionele verbanden tussen filosofie en een kleurrijk scala van culturele fenomenen. Hij hoeft de filosofie niet uit de spreekwoordelijke ivoren toren te bevrijden, want zij is altijd al in de wereld aanwezig, zoals hij op levendige wijze aantoont. Het boek van Ger Groot verenigt de heldere en gestructureerde taal van de filosofie met de zinnelijke en genuanceerde taal van de literatuur. Ongeacht de complexiteit van de materie weet Ger Groot de verbanden zo begrijpelijk weer te geven dat het de lezer zo makkelijk mogelijk wordt gemaakt zijn gedachtengang te volgen en zich een eigen oordeel te vormen.

Over het geheel genomen ademt het boek de geest van dialoog en menselijkheid. Het geeft de lezer mogelijkheden maar stelt ook eisen, de existentiële situatie van de moderne mens onder ogen te zien.

Dit boek is een buitenkansje voor zijn lezers.